

การศึกษาคู่นามกับกริยาในภาษามือไทย

นางสาววรินธร จารุโชติธนาวัฒน์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-529-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I19377472

A STUDY OF NOUN AND VERB PAIRS IN THAI SIGN LANGUAGE

Miss Varintorn Jaruchottanawat

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

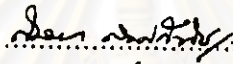
Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-529-9

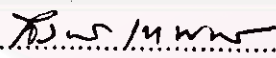
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาคูณามกับกริยาในภาษามือไทย
โดย นางสาววรินทร์ จารุโชติธนาวัฒน์
ภาควิชา ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศกัทธิย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

.....กรรมการ
(ดร. วิโรจน์ อรุณมานะกุล)

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรินทร์ จารุโชติธนาวัฒน์ : การศึกษาคูณามกับกริยาในภาษามือไทย

(A STUDY OF NOUN AND VERB PAIRS IN THAI SIGN LANGUAGE)

อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 120 หน้า ISBN 974-334-529-9

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและจัดประเภทคูณามกับกริยาในภาษามือไทย และศึกษา ลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมายของคูณามกับกริยาแต่ละประเภทที่จัดได้ ข้อมูลในงานวิจัยได้จากการ บันทึกวีดิทัศน์การทำสัญญาณมือของคนหูหนวก ตามรายการศัพท์คูณามกับกริยาที่จัดทำขึ้น

ผลการวิจัยพบว่าคูณามกับกริยาในภาษามือไทยจำแนกได้ 2 ประเภท โดยใช้องค์ประกอบทางรูปที่ ต่างกันเป็นเกณฑ์ในการจำแนก องค์ประกอบทางรูปที่ต่างกันในคูณามกับกริยา ได้แก่ องค์ประกอบ การเคลื่อนไหวมือ และ/ หรือองค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ คูณามกับกริยาประเภทที่พบมากกว่าคือคูณามกับกริยาที่ดั่งองใช้ 2 องค์ประกอบ ในการแยกคูณามกับกริยา คือใช้องค์ประกอบ การเคลื่อนไหวมือร่วมกับองค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ โดยคิดเป็นเกือบ 80% ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนคูณามกับกริยาอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ คูณามกับกริยาที่ใช้องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือเพียง องค์ประกอบเดียวในการแยกคูณามกับกริยา คิดเป็นประมาณ 20% ของข้อมูลทั้งหมด

สัญญาณนามในทั้ง 2 ประเภทสามารถใช้องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ ซึ่งถ้าใช้องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ แล้วจะใช้องค์ประกอบดังกล่าวน้อยกว่าสัญญาณกริยา สัญญาณนามในประเภทที่ 1 ยังมีการทำสัญญาณซ้ำด้วย อาการเคลื่อนไหวที่ต่างไปจากสัญญาณกริยาด้วย ในขณะที่ทั้งองค์ประกอบที่ไม่ใช้มือและองค์ประกอบที่ใช้มือใช้แยก รูปคูณามกับกริยาได้ แต่องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือมีความสำคัญกว่า ดังนั้นจึงไม่ยืนยันสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าคูณามกับ กริยาต้องใช้องค์ประกอบทั้งสองร่วมกันในการแยกคูณามกับกริยา

คูณามกับกริยามีความสัมพันธ์ทางความหมายจัดเป็นประเภทได้ 5 ประเภท จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเครื่องมือ ผู้ทรงสภาพ ผู้ถูก ผู้ก่อการ และผู้เสริม ความสัมพันธ์ทาง ความหมายระหว่างคูณามกับกริยาในแต่ละประเภทไม่มีลักษณะร่วมกัน ซึ่งไม่ยืนยันสมมุติฐาน และความสัมพันธ์ ทางความหมายระหว่างคูณามกับกริยาในแต่ละประเภทมีลักษณะต่างกัน ซึ่งยืนยันสมมุติฐาน

คูณามกับกริยาในแต่ละประเภทยังจำแนกโดยใช้ลักษณะการทำสัญญาณซ้ำ อาการเคลื่อนไหวมือ การ ใช้องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ และการใช้องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือมากเป็นเกณฑ์ในการจำแนก ทำให้พบว่าสัญญาณ กริยามีรูปแบบหลากหลายกว่าสัญญาณนาม แสดงให้เห็นว่าสัญญาณนามเป็นรูปผันจากสัญญาณกริยา โดยใช้ กฎต่างๆ อันได้แก่ กฎยังอาการเคลื่อนไหวมือ กฎทำสัญญาณซ้ำ กฎตัดและกฎลดองค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ

ภาควิชา.....ภาษาศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต..... วรินทร์ จารุโชติธนาวัฒน์
สาขาวิชา.....ภาษาศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา
ปีการศึกษา.....2542..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4080181122 MAJOR : LINGUISTICS

KEYWORD: NOUN AND VERB PAIRS / THAI SIGN LANGUAGE/ DERIVATION.

VARINTORN JARUCHOTTANAWAT : A STUDY OF NOUN AND VERB PAIRS IN THAI SIGN LANGUAGE. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. KINGKARN THEPKANCHANA, Ph.D. 120 pp. ISBN 974-334-529-9

This study is aimed at grouping Noun and Verb Pairs in Thai Sign Language (TSL) and also at investigating the semantic relationships between Noun and Verb Pairs of each group. The data, signing by deaf Thais, are collected in video tape following the list of Noun and Verb Pairs gathered.

By analyzing distinctive features, there are 2 groups of TSL Noun-Verb Pairs. The distinctive features of Noun and Verb Pairs are hand movements and /or non-manual signals. In 80% of the pairs, the difference between nouns and verbs is expressed in both hand movements and non-manual signals. Another group of Noun-Verb Pairs, or about 20%, are distinguished by non-manual signals only.

Nouns in both groups can have non-manual signals. If only non-manual signals are considered, nouns have less degree of non-manual signals than verbs. Nouns in group 1 are also distinct from verbs by having reduplicated form with restrained manner. While both manual and non-manual signals can play a role in distinguishing, non-manual signals are more important. The hypothesis that the 2 features must be used together in distinguishing Noun and Verb Pairs is thus not attested.

The research found 5 semantic relationships of Noun and Verb Pairs. The most found is Instrumental followed by Patient, Object, Actor and Range. The semantic relationships of TSL Noun and Verb Pairs are different within groups, which is not as hypothesized. The semantic relationships of TSL Noun and Verb Pairs are the different among groups, which is as hypothesized.

Noun and Verb Pairs can be further divided in classes according to reduplication, manner, presence and degree of non-manual signals. Verbs have more classes than nouns, Thus nouns are most probably derived from verbs by applying rules, such as restrained manner, reduplication of hand movements and deleting or lessening the degree of non-manual signals.

ภาควิชา.....ภาษาศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต..... กิษกร จารุโชติธนวัฒน์.....
สาขาวิชา.....ภาษาศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... กิษกร จารุโชติธนวัฒน์.....
ปีการศึกษา.....2542..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง และตรวจทานอย่างสม่ำเสมอจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์ ประธานกรรมการ วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. วิโรจน์ อรุณมานะกุล กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดและคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอถือโอกาสนี้กราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกล่าวคำขอบคุณเป็นพิเศษไปยัง คุณสุวรรณา ประดับวัฒนางกูร รุ่นพี่ภาควิชาภาษาศาสตร์ ผู้ถ่ายทอดประสบการณ์จากการทำวิจัยภาษามือ รวมทั้งให้ความเอื้อเฟื้ออุปถัมภ์ในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ คุณพัฒนพงศ์ ศรีสุโข สำหรับคำแนะนำในการจัดเก็บ และพิมพ์ภาพประกอบในงานวิจัย ขอขอบคุณ คุณกนกวรรณ และคุณสิรินยา จารุโชติธนาวัฒน์ ผู้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และเป็นธุระเรื่องการจัดพิมพ์ด้วยความเอาใจใส่

ขอบคุณทุนอุดหนุนงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขอบคุณสำหรับน้ำใจไมตรีที่มีให้กันอย่างสม่ำเสมอของเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ ภาควิชาภาษาศาสตร์

ความดีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดาและมารดา ผู้ซึ่งให้ความสนับสนุนด้านการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย.....	4
2. ทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 องค์ประกอบทางรูปของสัญญาณ.....	7
2.1.1 องค์ประกอบท่ามือ.....	11
2.1.2 องค์ประกอบทิศทางมือ.....	13
2.1.3 องค์ประกอบตำแหน่งมือ.....	14
2.1.4 องค์ประกอบการเคลื่อนมือ.....	16
2.1.5 องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ.....	17
2.2 คู่นามกับกริยาในภาษามืออเมริกัน.....	19
2.2.1 รูปของคู่นามกับกริยา.....	19
2.2.2 การผันรูปคู่นามกับกริยา.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.4 ความหมายและความสัมพันธ์ทางความหมายของนามกับกริยา.....	26
2.4.1 การจำแนกความหมายของนามกับกริยา.....	26
2.4.2 ประเภทของความสัมพันธ์ทางความหมายของนามกับกริยา.....	27
3. ขั้นตอนและระเบียบวิธีการวิจัย.....	30
3.1 การจัดทำรายการศัพท์.....	30
3.1.1 เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกสัญญาณ.....	30
3.1.2 แหล่งและวิธีการจัดทำรายการศัพท์.....	31
3.2 การเลือกและเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา.....	33
3.2.1 การเลือกผู้บอกภาษา.....	33
3.2.2 การเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา.....	33
3.3 การจัดระเบียบข้อมูล.....	33
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
3.4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง.....	35
3.4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางความหมาย.....	35
4. รูปของคูนามกับกริยาในภาษามือไทย.....	37
4.1 โครงสร้างของคูนามกับกริยา.....	74
4.1.1 สัญญาณซับซ้อนที่รักษาท่ามือส่วนแรกไว้.....	74
4.1.2 สัญญาณซับซ้อนที่แต่ละส่วนไม่มีรูปต่อเนื่องกัน.....	76
4.2 องค์ประกอบการเคลื่อนไหวมือในคูนามกับกริยา.....	77
4.2.1 อาการของการเคลื่อนไหวมือ.....	77
4.2.1.1 อาการเคลื่อนไหวมือแบบยั้ง.....	78
4.2.1.2 อาการคงท่ามือ.....	79
4.2.1.3 อาการเคลื่อนไหวมือแบบต่อเนื่อง.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2.2 การทำสัญญาฉบับซ้ำ.....	81
4.3 องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือในคูนามกับกริยา.....	86
4.3.1 องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือในสัญญาฉบับนาม.....	87
4.3.2 องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือในสัญญาฉบับกริยา.....	88
4.3.3 ลำดับขององค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ.....	89
4.4 ประเภทของคูนามกับกริยาในภาษามือไทย.....	89
4.4.1 คูนามกับกริยาที่มีองค์ประกอบต่าง 2 องค์ประกอบ.....	90
4.4.2 คูนามกับกริยาที่มีองค์ประกอบต่าง 1 องค์ประกอบ.....	92
4.5 คูนามกับกริยาในภาษามือไทยกับภาษามืออเมริกัน.....	93
5. ความสัมพันธ์ทางความหมายของคูนามกับกริยา.....	99
5.1 ประเภทของความสัมพันธ์ทางความหมายของคูนามกับกริยา.....	101
5.1.1 ความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเครื่องมือ.....	101
5.1.2 ความสัมพันธ์ทางความหมายแบบผู้ทรงสภาพ.....	102
5.1.3 ความสัมพันธ์ทางความหมายแบบผู้ถูก.....	103
5.1.4 ความสัมพันธ์ทางความหมายแบบผู้ก่อการ.....	103
5.1.5 ความสัมพันธ์ทางความหมายแบบผู้เสริม.....	104
6. การผันรูปคูนามกับกริยาในภาษามือไทย.....	106
6.1 สัญญาฉบับกริยาเป็นรูปพื้นฐาน.....	106
6.2 การผันรูปกริยาเป็นนาม.....	109

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
7. อภิปรายผล สรุป และข้อเสนอแนะ.....	113
7.1 สรุปผลการวิจัย.....	113
7.1.1 คู่มือกับกริยาที่จำแนกโดยใช้ องค์ประกอบการเคลื่อนไหวและองค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ.....	113
7.1.2 คู่มือกับกริยาที่จำแนกโดยใช้องค์ประกอบที่ไม่ใช้มือ.....	114
7.1.3 ประเภทของความสัมพันธ์ทางความหมายของคู่มือกับกริยา.....	114
7.1.4 การผันรูปกริยาเป็นนามในภาษามือไทย.....	115
7.1.5 คู่มือกับกริยาในภาษามือไทยกับภาษามืออเมริกัน.....	116
7.2 ข้อเสนอแนะ.....	116
รายการอ้างอิง.....	118
ประวัติผู้วิจัย.....	120

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1 : ผลการวิเคราะห์คูนามกับกริยาที่มีองค์ประกอบต่าง 2 องค์ประกอบ.....	40
2 : ผลการวิเคราะห์คูนามกับกริยาที่มีองค์ประกอบต่าง 1 องค์ประกอบ.....	65
3 : คูนามกับกริยาจำแนกโดยใช้อาการเคลื่อนไหวแบบยังเป็นเกณฑ์.....	78
4 : คูนามกับกริยาจำแนกโดยใช้ตามอาการคงท่ามือเป็นเกณฑ์.....	80
5 : คูนามกับกริยาจำแนกโดยใช้อาการเคลื่อนไหวต่อเนื่องเป็นเกณฑ์.....	81
6 : คูนามและกริยาจำแนกโดยใช้การทำสัญญาณซ้ำเป็นเกณฑ์.....	81
7 : สรุปจำนวนคูนามกับกริยาจำแนกตามอาการเคลื่อนไหวและการทำสัญญาณซ้ำ.....	85
8 : ประเภทของความสัมพันธ์ทางความหมายของคูนามกับกริยา.....	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 : ทำไม้.....	8
2 : ทำเลียนแบบ.....	8
3 : ทำเปรียบเทียบ.....	9
4 : ทำซี่.....	9
5 : ทำอักษรนำ.....	9
6 : องค์ประกอบทำมือและสัญลักษณ์ dez ของสโตกกี.....	12
7 : สัญญาณที่มีองค์ประกอบทำมือต่างกันเพียงองค์ประกอบเดียว.....	12
8 : สัญญาณที่มีองค์ประกอบทิศทางมือต่างกันเพียงองค์ประกอบเดียว.....	13
9 : สัญญาณที่มีองค์ประกอบทิศทางมือต่างกันเพียงองค์ประกอบเดียว.....	13
10 : สัญญาณแสดงทิศทางมือและทิศทางการเคลื่อนมือ.....	10
11 : ภาพแสดงตำแหน่งมือและสัญลักษณ์ tab ของสโตกกี.....	15
12 : สัญญาณที่มีตำแหน่งมือต่างกันเพียงองค์ประกอบเดียว.....	15
13 : สัญญาณที่มีการเคลื่อนมือต่างกันเพียงองค์ประกอบเดียว.....	17
14 : สัญญาณนามกับกริยาที่มีรูปร่างกันจากวิธีการประสมสัญญาณ.....	32
15-17 : คู่สัญญาณที่ไม่จัดเป็นคู่นามกับกริยา.....	72
18-22 : สัญญาณซับซ้อนที่มีการรักษาบางทำมือในส่วนแรกของสัญญาณ.....	74
23 : เปรียบเทียบขนาดของสัญญาณจากอาการเคลื่อนมือแบบยั้งกับต่อเนื่อง.....	79
24 : การทำสัญญาณซับซ้อนซ้ำที่ละส่วนของสัญญาณ.....	83
25 : การทำสัญญาณซับซ้อนซ้ำทั้งสัญญาณ.....	84